

Parameters om de achtergronden van volwassen studenten in kaart te brengen

Improving Guidance and Counselling in Adult Learning was een tweejarig project van Erasmus+ KA204 - Strategische partnerschappen voor volwasseneneducatie, gefinancierd door de Europese Unie, dat de kwaliteit van volwasseneneducatie verhoogde door het innoveren van effectieve manieren van leven lange begeleiding en counseling. Het doel was om een pedagogisch instrument te ontwikkelen om de achtergrondleerparameters van volwassen studenten in kaart te brengen¹, om de vaardigheden van begeleiders² die deze volwassen studenten ondersteunen uit te breiden en te ontwikkelen, en daarmee een nieuwe weg in te slaan op het gebied van leven lange begeleiding en counseling. De goede voorbeelden die door het consortium werden verzameld, dienden als basis voor het pedagogisch instrument.

Het project was een samenwerking tussen vier instellingen voor volwassenenonderwijs:

- AFEdeMy, Academy on age-friendly environments in Europe B.V. (Nederland)
- Caritas Coimbra (Portugal)
- Ljudska univerza Celje (Slovenië)
- Työväen Akatemia (Finland), dat de coördinator van het project was.

Alle partners werken met verschillende soorten volwassen studenten. Het partnerschap bestrijkt een breed scala aan volwasseneneducatie, zowel in leeftijd als geografisch en van basis- tot tertiair niveau.

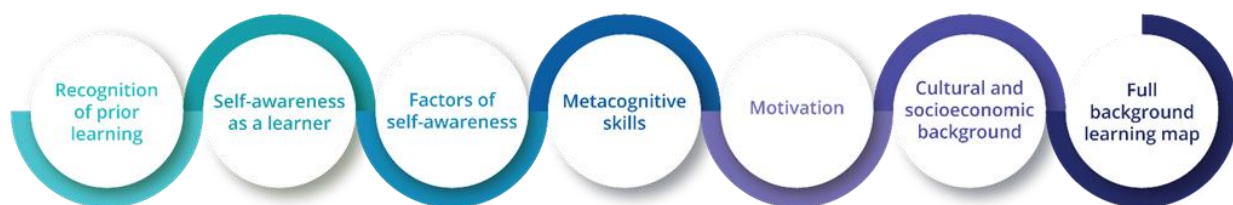
Begeleiding en advisering kunnen worden beschouwd als een plattegrond; hoewel het doel in de toekomst ligt, is het uitgangspunt het heden van de persoon die wordt geadviseerd; dit wordt op zijn beurt beïnvloed door zijn verleden. Het consortium wilde een kader ontwikkelen voor de

¹ Sommige definities van volwassen studenten leggen de nadruk op de leeftijd, terwijl andere zich toespitsen op onderbrekingen in de schoolopleiding of op verantwoordelijkheden en functies die volwassenen in hun leven moeten vervullen. In dit handboek zijn de volwassen studenten de deelnemers aan leermogelijkheden voor volwassenen. Zij vormen een heterogene groep van individuen met verschillende onderwijsachtergronden en uiteenlopende onderwijsbehoeften.

² In dit handboek zal het woord "begeleiders" worden gebruikt wanneer wordt verwezen naar onder meer docenten/docenten/opleiders/opvoeders/sociaal werkers en psychologen, omdat al deze beroepsbeoefenaren, afhankelijk van de context, betrokken kunnen zijn bij de begeleiding en advisering bij volwasseneneducatie.

begeleiding en advisering bij volwasseneneducatie om de volgende leerachtergrondparameters in kaart te brengen:

- Erkenning van eerdere leerervaringen
- Zelfbewustzijn als een lerende
- Factoren van zelfbewustzijn
 - Vermogen om zelfstandig keuzes te maken en te evalueren
 - Eigenwaarde, zelfrespect en zelfeffectiviteit van volwassen studenten
- Metacognitieve vaardigheden
- Motivatie
- Culturele en sociaal-economische achtergrond

Figuur 1: Parameters om achtergrondleren in kaart te brengen

Erkenning van eerdere leerervaringen is voor volwassen studenten nog belangrijker dan voor andere studenten, omdat zij eerder onderwijs hebben genoten en een leven hebben geleid. De volwassen student heeft zowel formeel als niet-formeel onderwijs genoten. Het verbinden van nieuwe kennis met eerdere kennis maakt leren meer effectief. Het zelfbewustzijn als student is gevormd door alle andere leerervaringen. Door reflectie is het mogelijk nieuwe perspectieven te verwerven om een vollediger begrip te krijgen van veranderende gebeurtenissen. De begeleider heeft een zeer belangrijke rol bij het ongedaan maken van de negatieve cirkels die door slechte leerervaringen zijn ontstaan. Erkenning van de belemmeringen voor volwasseneneducatie verbetert de leerresultaten. Vaak wordt verwacht dat de volwassen studenten over voldoende zelfsturingsvaardigheden beschikken om de verantwoordelijkheid voor hun eigen leren op zich te nemen. Dit is echter niet altijd het geval. In de Finse en Sloveense praktijk is het mogelijk de verantwoordelijkheid te verdelen, bijvoorbeeld door de begeleider tijdschema's voor studietaken

te laten opstellen. Ook de uitbreiding van zelfreflectie op het leerproces maakt het mogelijk de studie van volwassenen beter te motiveren en te plannen.

Voldoende zelfrespect kan de angst om te leren overwinnen; er is dan geen behoefte aan speciale strategieën om eventuele mislukkingen het hoofd te bieden. Voldoende zelfrespect maakt het voor de volwassen student mogelijk om nieuwe dingen uit te proberen en uitdagingen positief te zien. Afhankelijk van de context is het mogelijk om eventuele problemen van volwassen studenten op het gebied van cognitieve vaardigheden te verlichten, bijvoorbeeld door te helpen met studiestrategieën en door examen- en opstelcursussen aan te bieden. Effectief leren vereist dat een volwassen student actief kan zijn en zowel de activiteit als het te bestuderen onderwerp interessant vindt. Motivatie om te leren kan worden onderverdeeld in interne en externe motieven. Een evenwicht vinden tussen gezin, werk en studie kan moeilijk zijn.

Meer dan het ondersteunen van de keuze van een specifiek kwalificatietraject en/of beroepstraject, wordt verwacht dat de aangeboden begeleidings- en adviesactiviteiten mensen van verschillende leeftijden en in verschillende situaties voorbereiden om de uitdagingen van de arbeidsmarkt aan te kunnen. Dit kan door te anticiperen op de verschillende stappen die zij gaan maken en deze te beheren. In de leven lange begeleiding en advisering³ door de zogenaamde Qualificatiecentra in Portugal bijvoorbeeld, wordt verwacht dat ze mensen in staat stellen hun loopbaan effectief te beheren en levensprojecten op te bouwen, waarbij verschillende stadia worden vergemakkelijkt: tussen school en de arbeidsmarkt, de terugkeer naar het onderwijs- of opleidingssysteem, de overgang tussen werk en werkloosheid, tussen verschillende banen en tussen werk en pensionering. Het gaat om een paradigmaverschuiving, waarbij het accent verschuift van een interventie die louter gericht is op de ondersteuning van de besluitvorming over een studie- of beroepsopleiding, ingepast is in de tijd en in de organisatie waarin deze beschikbaar wordt gesteld (onderwijscontext, openbare arbeidsbemiddelingsdienst of andere), naar een interventie gedurende de gehele levenscyclus, gericht op de ondersteuning van deze overgangen.

³ ANQEP - AGÊNCIA NACIONAL PARA A QUALIFICAÇÃO E O ENSINO PROFISSIONAL (2017). *Leven lange Begeleiding in de Qualifica Centra: Methodologische gids*. [Online] Beschikbaar via: https://anqep.gov.pt/np4/file/339/Ori_Longo_Vida_GM.pdf. [Accessed: 15 januari 2020]

Het handboek dat in het kader van het eerder genoemde Erasmus+-project is opgesteld, bevat goede voorbeelden op het gebied van begeleiding en advisering in de volwasseneneducatie, om achtergrondleerparameters in kaart te brengen. Deze zijn door het consortium verzameld en verder ontwikkeld/verbeterd na het testen van verschillende praktijken met volwassen studenten. Zowel de begeleiders als de volwassen studenten werd gevraagd de doeltreffendheid van het instrument bij het in kaart brengen van de achtergrondleerparameters te evalueren, alsook het gemak waarmee de volwassen studenten kunnen werken met de vragenlijsten.

Elke partner verzamelde afzonderlijk informatie over de bestaande begeleidings- en adviespraktijken en -instrumenten van zijn eigen organisatie, alsook informatie over het nationale onderwijssysteem van elk land (formeel, niet-formeel en informeel onderwijs):

- Deskresearch, gestructureerde interviews en/of vragenlijsten om bestaande voorbeelden van praktijken, instrumenten, successen en uitdagingen op het gebied van counseling en begeleiding te verzamelen (in het geval van schriftelijke documenten werden de belangrijkste en nuttigste documenten, evenals de analyse, vertaald in het Engels, de officiële projecttaal).
- De beschrijvingen van de instrumenten en methodologieën die door elke partnerorganisatie worden gebruikt, worden in elke parameter beschreven om achtergrondleren in kaart te brengen, onderverdeeld in geschikte praktijken voor individuele en groepsbegeleiding en -advies. Er is ook sprake van geschikte praktijken die kunnen worden gebruikt in individuele en groepsbegeleiding en -adviesprocessen.

Het handboek met goede voorbeelden om achtergrondleerparameters met nationaal perspectief in **kaart te brengen** is in de zomer van 2021 gepubliceerd op de webpagina's van elke partner, alsook in de door hen gekozen sociale media. Wij leven voor de toekomst - wij leren van het verleden!